

PATVIRTINTA

Klaipėdos „Saulutės“ mokyklos-darželio direktoriaus
2010 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. V-103

PRITARTA

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Ugdymo ir kultūros departamento Švietimo skyriaus
vedėjo 2010 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. ŠV1-521

KLAIPĖDOS „SAULUTĖS“ MOKYKLOS-DARŽELIO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Informacija apie įstaigą. Klaipėdos „Saulutės“ mokykla-darželis – viešasis juridinis asmuo, veikiantis kaip savivaldybės biudžetinė įstaiga, priskiriama mokyklų-darželių tipui. Įstaigoje įgyvendinamos ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programos. Ugdymas organizuojamas lietuvių kalba. Įstaigos adresas: Kauno g. 11, LT-91157 Klaipėda, el. paštas: saulutesmd@gmail.com, tel. (8 46) 31 47 64, fax. (8 46) 31 47 65. Internetinio puslapio adresas www.saulutesmd.lt.

2. Vaikai ir jų poreikiai. „Saulutės“ mokykloje-darželyje siekiama tenkinti pagrindinius 3-6 metų vaikų poreikius: saugumo, bendravimo, pažinimo, komunikavimo, saviraiškos bei judėjimo. Sudarytos sąlygos, skatinančios rinktis veiklą pagal pomėgius ir turimą patirtį, ugdytis gabiems, tautinių mažumų ir socialinės atskirties vaikams. Atsižvelgiama į vaikų individualiuosius ir specialiuosius poreikius, turintiems kalbos, kalbėjimo ir komunikacijos sutrikimų teikiama logopedo ugdomoji korekcinė pagalba.

3. Mokytojai ir jų pasirengimas. „Saulutės“ mokykloje-darželyje dirba kompetentingi, turintys aukštąjį išsilavinimą bei įgiję kvalifikacines kategorijas, gebantys pagrįsti ir sisteminti savo veiklą, mokytojai. Siekdami tobulinti vaikų ugdymo(si) procesą naujomis formomis ir metodais, jie nuolat kelia savo profesinę kompetenciją įvairiuose seminaruose ir kursuose.

4. Švietimo teikėjo savitumas. „Saulutės“ mokykla-darželis priskiriamas formaliojo ugdymo mokyklų tipui. Įstaigoje teikiamas ikimokyklinis ugdymas 3-6 m. vaikams, priešmokyklinis ugdymas 6-7 m. vaikams ir pradinis ugdymas. Ikimokyklinio ugdymo grupės komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžių. Ugdymo modelis - 10,5 valandos. Atsižvelgiant į mokyklos tipą, siekiama sudaryti nenutrūkstamo ugdomojo proceso prielaidas, vaikui pereinant iš vienos ugdymo pakopos į kitą, ir taip užtikrinti kokybišką ugdymo(si) tęstinumą. Ugdomosios veiklos prioritetai yra meninė vaikų saviraiška bei sveikatos stiprinimas ir saugojimas.

5. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai. „Saulutės“ mokyklos-darželio veiklos paskirtis – padėti šeimai ugdyti vaiką, atliepiant tėvų lūkesčius ir poreikius: užtikrinti vaikų saugumą ir sveikatą, plėtoti pažintinius, meninius, socialinius, bendravimo ir judėjimo įgūdžius. Siekiant pažinti ugdytinių šeimą, organizuojami susirinkimai, individualūs pokalbiai, bendri kultūriniai renginiai, renkama informacija apie vaiką supančią emocinę, socialinę ir kultūrinę aplinką, siekiama įvertinti, kokią patirtį vaikai atsineša iš šeimos, namų ir vietos bendruomenės, numato vaiko ugdymo(si) darną garantuojančias sąlygas. Tėvams (globėjams) sudarytos sąlygos dalyvauti vaikų ugdymo(si) veikloje. Jie sistemingai informuojami apie vaiko pažangą, kartu su mokytojais numato vaikui priimtinausius ugdymo metodus ir būdus bei perspektyvas.

6. Regiono savitumai. „Saulutės“ mokykla-darželis įsikūręs patogioje geografinėje vietoje. Netoliese Ažuolų giraitė, tvenkinys, šv. Marijos Taikos karalienės bažnyčia, „Caritas“ senelių namai, duonos gaminių kepykla „Javinė“, „Akropolio“ prekybos ir pramogų centras ir kiti objektai, leidžiantys vaikams maksimaliai tenkinti artimos aplinkos pažinimo poreikį. Siekiama sudaryti galimybes stebėti, pažinti Baltijos jūrą, Kuršių marias, kopas, laivus ir žvejus, susipažinti su Kuršių Nerijos nacionaliniu parku, Lietuvos jūrų muziejumi.

7. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą. Klaipėdos „Saulutės“ mokyklos-darželio ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr.63-2853), Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija (Žin., 2003, Nr. 52-2316) bei kitais teisiniais dokumentais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo(si) veiklą. Programos turinio pagrindą sudaro humanistinės ir progresyvizmo filosofijos idėjų, akcentuojančių vaiko saviraiškos, savirealizacijos bei sveikatos puoselėjimo, kiekvieno vaiko individualumo pripažinimo, bendravimo ir bendradarbiavimo svarbą ugdymo(si) procese, jungtys.

„Saulutės“ mokyklos-darželio ikimokyklinio ugdymo programa atnaujinama ir tobulinama pagal poreikį.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

8. Humaniškumo principas. Ugdymo turinį grįsti vaikui asmeniškai reikšmingais, prasmingais faktais, procesais, problemomis, sudaryti sąlygas harmoningam asmenybės vystymuisi, pripažinti kiekvieno vaiko teisę būti gerbiamam ir skirtingam.

9. Integralumo principas. Užtikrinti ugdymo turinio integralumą, vientisumą, lankstumą, vaiko ugdymo šeimoje ir darželyje darną.

10. Tautiškumo principas. Skleisti ir puoselėti tautinės kultūros vertybes, Pamario krašto bei Žemaitijos regiono papročius ir tradicijas.

11. Sveikatingumo principas. Sudaryti fiziškai saugią aplinką, ugdyti nuostatą laikytis asmens higienos, aktyvios veiklos. Ugdymo turinį orientuoti į vaiko fizinio, psichinio ir socialinio ugdymo darną.

12. Demokratiškumo principas. Sudaryti galimybę rinktis vaikui įdomią veiklą ir elgtis savarankiškai, susitarus dėl tam tikrų taisyklių; padėti integruotis vaikams su specialiaisiais poreikiais, vaikams iš dvikalbių ir socialinės atskirties šeimų.

13. Individualizavimo ir diferencijavimo principai. Ugdyti vaiką, atsižvelgiant į jo individualias savybes, patirtį, pomėgius bei pažinimo būdus, ugdymo šeimoje tradicijas.

14. Teštinumo principas. Atsižvelgti į individualias vaiko kompetencijas, gebėjimus, ugdymo(si) perspektyvas ir sudaryti nuolatinio ugdymo proceso prielaidas,

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

15. Tikslas. Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

16. Uždaviniai:

16.1. Padėti vaikui išmokti pasitikėti savimi ir greta esančiais, būti, gyventi bei veikti greta ir kartu, suvokti ir pripažinti savo unikalumą,

16.2. Plėtoti vaiko supratimą apie aplinkinį pasaulį, sudarant galimybes perimti įvairius atradimo ir pažinimo būdus.

16.3. Sudaryti optimalias sąlygas vaiko kūrybiškumui ir iniciatyvumui skleisti; padėti išsaugoti ir gilinti ryšį su gimtuoju Pamario kraštu, puoselėjant tautinės kultūros pagrindus: tradicijas, papročius ir dorovines vertybes.

16.4. Plėtoti vaiko kalbą, kaip komunikavimo, saviraiškos, bendravimo ir pažinimo priemonę.

16.5. Saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, tenkinti aktyvaus judėjimo poreikį.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

17. Klaipėdos „Saulutės“ mokyklos-darželio Ikimokyklinio ugdymo programos ugdymo turinyje skiriamos penkios kompetencijų grupės.

Eil. Nr.	Ugdoma kompetencija	Gebėjimai ir vertybinės nuostatos	Tematika grupės veiklai	Vaiko veiksenos, metodai, priemonės
17.1.	Socialinė kompetencija	<p>Geba suvokti ir išreikšti savojo „Aš“ ypatumus bei jausmus. Geba pripažinti kitų jausmus, poreikius, nuomonę, elgesį, galimybes, pasiekimus, teisę turėti savo žaislus, daiktus ir vietą žaidimams.</p> <p>Geba veikti savarankiškai, rinktis jam patrauklias veiksenas.</p> <p>Geba perimti žaidimo veiksmus bei žaisti greta ir kartu.</p> <p>Geba išvengti nesutarimo, susivaldyti įprastose nedidelės įtampos situacijose.</p> <p>Geba domėtis aplinkinių socialiniais vaidmenimis, tarpusavio santykiais, jų pomėgiais.</p> <p>Geba suprasti ir įvertinti, kas yra gerai, o kas yra blogai.</p> <p>Geba ir nori išbandyti naujus patirties kaupimo būdus: tyrinėjimą, eksperimentavimą, modeliavimą, pasitikrinimą,</p>	<p>„Rudenėlio spalvų karuselė“.</p> <p>„Mus supanti erdvė“.</p> <p>„Mano šeima“.</p> <p>„Vežkit, rogės, į svečius...“.</p> <p>„Baltosios žiemos paslaptys“.</p> <p>„Seku, seku pasaką...“.</p> <p>„Aš nepaprasta ir įdomi būtybė“.</p> <p>„Sušildyti žmogaus dvasia ir rankomis“.</p> <p>„Gyvybės versmelė“.</p> <p>„Žemės turtai“.</p> <p>„Po gimtinės ažuolėliais“.</p> <p>„Augu sveikas ir laimingas“.</p> <p>„Klausyki, vaikelai, kaip skamba raidelės“.</p> <p>„Kiekvienam sava pastogė“.</p>	<p>Žino ir pasako savo vardą, pavardę, amžių, lytį, kuo domisi, ką mėgsta, atsiliepia šaukiamas vardu.</p> <p>Tyrinėja savo išorę, pažįsta savo daiktus, atpažįsta save įvairiais amžiaus tarpsniais ir sau artimus žmones fotonuotraukose.</p> <p>Pratinasi vertinti save ir savo elgesį bei reikšti mintis atitinkamomis priemonėmis: žaislais, kaukėmis, mimika, gestais ir kt.</p> <p>Žaidžia su berniukus ir mergaites vaizduojančiomis lėlėmis, priskirdamas joms įvairius vaidmenis.</p> <p>Išreiškia ir įtvirtina asmens nepriklausomybę gindamas savo žaislus, daiktus bei asmeninę erdvę nuo kitų, jei to reikalauja situacija.</p> <p>Sumano savo veiklą ir veikia savarankiškai, patirties semdamasis iš ankstesnės savo veiklos: renkasi veiklos formą, priemones, žaidimo partnerius, tvarko veiklos vietą.</p> <p>Domisi savimi, bendraamžiais, suaugusiais, supančia aplinka, kultūros vertybėmis.</p> <p>Seka dienotvarkę, stebi kokia veikla seks po praėjusios, planuoja, ką veiks artimiausiu metu.</p> <p>Su geriausiu draugu greta sėdi, kartu žaidžia, dalinasi savo rūpesčiais, svajonėmis ir išgyvenimais.</p> <p>Dalyvauja bendroje veikloje, žaidžia kaip komandos ar grupės narys, kuria bendrus darbus.</p> <p>Žaidžia šalia kitų vienas, žaidžia su vienu ar dviem vaikais, dalyvauja grupiniuose žaidimuose, mokosi pasidalinti žaislais, bendrauja su daugeliu vaikų, mokosi žaisti kartu, tariasi, siūlo,</p>

		<p>naujo paiešką kartojant. Geba keistis informacija ir sumanymais. Geba pažinti ir valdyti savo kūną.</p>	<p>„Mano vaizduotės pasaulis“.</p>	<p>derina savo veiksmus ir ketinimus su greta esančiais. Domisi kitu vaiku, jo žaislais, sumanymais, nuomone, jausmais, pratinasi klausytis ir girdėti kalbantįjį. Žaisdamas ar ką nors veikdamas greta kitų ar kartu su kitais, stengiasi netrukdyti, dalijasi patirtimi, žaislais ir priemonėmis. Tyrinėja savo ir kitų žmonių panašumus ir skirtumus, šeimos, grupės, bendruomenės gyvenimą. Stebi bei analizuoja paveikslus, reprodukcijas, knygas, daiktų, prietaisų, žmonių modelius ar maketus. Pratinasi bendrauti su suaugusiais žmonėmis, kitos grupės vaikais, vaikais su negalia, kitakalbiais vaikais, skirtingų socialinių grupių žmonėmis įvairioje aplinkoje – grupėje, šeimoje, tėvelių darbovietėje, darželio ir miesto bendruomenės renginiuose. Stebi, tyrinėja, vaizduoja, komentuoja grupės vaikų, šeimos ir bendruomenės gyvenimą. Išbando naujas veikimo bei elgesio būdus, bei juos pritaiko, stebėdamas suaugusiuosius, jų veiksmus, klausydamas paaiškinimo. Analizuoja pažįstamų žmonių paveikslus ar fotonuotraukas, nusako ką jie veikia juose. Stebi daiktus, meno kūrinis grupėje, šeimoje, išvykose, lankosi muziejuose, parodose, spektakliuose, koncertuose ir pasakoja savo patirtį. Kaupia ir sistemina informaciją apie žmones, jų profesijas, tarnybas, kaimą, miestą. Tvarkosi savo asmeninius daiktus. Pratinasi atsižvelgti į kitų norus dalintis žaislais ir daiktais. Nebijo būti kitoks, gerbia savo ir kitų savitumą. Žaisdamas ar kitaip veikdamas, prisiima atsakomybę už savo elgesį, įpareigojimus, darbą. Kalba apie problemas, dalinasi jausmais ir išgyvenimais, ieško</p>
--	--	--	------------------------------------	---

				<p>ginčų sprendimų, mokosi iš savo elgesio pasekmių.</p> <p>Dalyvauja dirbant tikrus darbus, jaučiasi pajėgus, atsakingas ir galintis atlikti viską kuo geriausiai.</p> <p>Dalyvauja kuriant grupės taisykles, o prireikus jas pakeičia arba kuria naujas.</p> <p>Pratinasi pažinti ir atskirti žalojančius bei naudingus žaislus, priemones, daiktus, technologines priemones.</p> <p>Tampa ugdymo proceso partneriu: talkina paruošiant ugdymo(si) aplinką, pasirenkant priemones ir panašiai.</p> <p><u>Metodai ir priemonės.</u> Pokalbis, stebėjimas, tyrinėjimas, ekskursija, pasivaikščiavimas, žaidimas, inscenizacija.</p>
17.2.	Komunikavimo kompetencija	<p>Geba bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais kalbine raiška.</p> <p>Geba taisyklingai tarti visus gimtosios kalbos garsus, žodžius, sakinius.</p> <p>Geba rišliai pasakoti apie matytus daiktus, žmones, objektus, gyvūnus, įvykius.</p> <p>Geba suvokti save kaip atskirą asmenį.</p> <p>Geba komentuoti įspūdžius, spontaniškai reikšti mintis.</p> <p>Geba įsiklausyti į kitų kalbą bei išgirsti perteikiamą informaciją.</p> <p>Geba analizuoti ir sintezuoti garsažodžius, skiemenuoti žodžius.</p> <p>Geba gerbti ir toleruoti kalbantįjį, jį išklaudydamas.</p>	<p>„Rudenėlio spalvų karuselė“.</p> <p>„Mus supanti erdvė“.</p> <p>„Mano šeima“.</p> <p>„Vežkit, rogės, į svečius...“.</p> <p>„Baltosios žiemos paslaptys“.</p> <p>„Seku, seku pasaką...“.</p> <p>„Aš nepaprasta ir įdomi būtybė“.</p> <p>„Sušildyti žmogaus dvasia ir rankomis“.</p> <p>„Gyvybės versmelė“.</p> <p>„Žemės turtai“.</p> <p>„Po gimtinės ąžuolėliais“.</p> <p>„Augu sveikas ir laimingas“.</p>	<p>Pastebi, domisi, klausia, bando pasakyti, išreikšti, apibūdinti daiktus ir veiksmus.</p> <p>Kalba su suaugusiuoju, keletu vaikų, moka pasisveikinti, padėkoti, atsiprašyti.</p> <p>Kalboje vartoja įvardžius „aš“, „mano“, „savo“.</p> <p>Klausosi pasakų, grožinės ir publicistinės literatūros kūrinių, atsako į klausimus, išreiškia savo nuomonę, deklamuoja eilėraščius.</p> <p>Sklaidydamas knygas ir albumus, lankydamasis bibliotekoje, parodose, spektakliuose, koncertuose, sužino, kad galima bendrauti žodžiu, raštu, piešiniais, ženklais, mimika, gestais.</p> <p>Kalba telefonu: su artimaisiais, su draugais, trumpaisiais numeriais „išsikviečia“ pagalbą.</p> <p>Susipažindamas pasako savo vardą, amžių, adresą, įsimena paprastą pavidimą.</p> <p>Naudodamasis kompiuteriu, domisi raidėmis, bando rašyti savo vardą, trumpus žodžius.</p> <p>Sklaidydamas knygas, pasakoja, kas pavaizduota iliustracijose, atpažįsta veikėjus, kuria išgalvotas istorijas.</p> <p>Kuria knygeles, jas iliustruoja, pasakoja apie tai, ką nupiešė.</p> <p>Žaisdamas ir tyrinėdamas, atranda daiktų panašumus ir</p>

		<p>Geba suprasti taisyklingos kalbos svarbą, pagal galimybes laikytis kalbos etiketo. Domisi rašymu ir skaitymu. Geba skirti gimtosios kalbos tarmes.</p>	<p>„Klausyki, vaikel, kaip skamba raidelės“. „Kiekvienam sava pastogė“. „Mano vaizduotės pasaulis“.</p>	<p>skirtumus, apibūdina juos, naudodamas būdvardžius (įvairiais laipsniais) bei veiksmažodžius (įvairiais laikais); domisi žodžių reikšmėmis, išmoksta žodžių darybos. Fantazuoja, kuria pasakas, žodžiu reiškia savo nuomonę. Pasakodamas ir klausydamas suvokia įvykių nuoseklumą: pradžia, kulminaciją ir pabaigą. Klausosi ir pats bando kalbėti tarmiška šnekta. Atkartoja išgirstą informaciją savais žodžiais. Veikdamas kartu su kitais, mokydamasis iš draugų, vadovaudamasis bendraamžių patirtimi bei sumanymais, pateikia savo idėjas, siūlymus. Pasakoja visai grupei apie savo daiktus, įspūdžius bei patyrimą, tam tikra tvarka perteikia informaciją, savo išgyvenimus. Klausosi ir atkartoja garsažodžius, greitakalbes, trumpus eilėraštukus, pasakojimus, eiliuotų pasakų ir muzikos įrašus. Žaidžia žaidimus, turtinančius žodyną sinonimais ir antonimais, mažybiniais ir maloniniais žodžiais. Taisyklingai vadina aplinkos daiktus, daiktų ir reiškinių požymius, spalvas, atspalvius, savaitės dienas, skaitmenis, erdvės, laiko, kiekio santykių pavadinimus, giminystės ryšių pavadinimus. Rūšiuoja ir klasifikuoja daiktus, vaizdžiai juos apibūdindamas ir priskirdamas tam tikrai kategorijai. Kalba bendrine kalba, o kas moka ir tarmiškai, pastebi aplinkinių kalboje pasitaikančius netaisyklingus žodžius, mandagiai pakoreguoja. Stebi kaip rašo, spausdina ar renka kompiuteriu tekstus suaugusieji, manipuliuoja ar prasmingai žaidžia įvairios medžiagos raidėmis. „Skaito“ ir pats „kuria“ (piešia ir imituoja raštą) įvairias knygeles, jas komentuoja. Domisi grafiniais simboliais (raidėmis, žodžiais, tekstais,</p>
--	--	---	---	---

				<p>užrašais ir pan.).</p> <p>Atpažįsta savo vardo pirmąją raidę, vėliau grafinį savo vardo vaizdą, bando pats jį parašyti spausdintinėmis raidėmis po savo darbeliais arba žaisdamas.</p> <p>Žaidžia žaidimus su garsų ir žodžių kortelėmis, laikydamasis taisyklių.</p> <p><u>Metodai ir priemonės.</u> Pokalbis, stebėjimas, pasakojimas, tyrinėjimas, ekskursija, eksperimentas, pasivaikščiavimas, žaidimas, inscenizacija, skaitymas, įrašų klausymas, piešimas, rašymas, deklamavimas.</p>
17.3.	Pažinimo kompetencija	<p>Geba suvokti įvairius savęs bei socialinės aplinkos pažinimo būdus.</p> <p>Geba pažinti save, savo kūną ir domisi supančia aplinka, žmonėmis bei jų veikla, įvairiais daiktais, meno kūriniais.</p> <p>Geba susikurti mąstymą skatinančią aplinką ir įvairiais būdais siekti jos pažinimo.</p> <p>Geba visais pojūčiais tyrinėti daiktų išdėstymą erdvėje, laike, pastebėti pokyčius.</p> <p>Geba suprasti gamtoje veikiančius priežasties – pasekmės ryšius, eiliškumą ir dėsningumus.</p> <p>Geba pasijusti gamtos dalimi: suvokia žmogaus ir jo veiklos ryšį su gamta, priima žinias apie lietuvių tradicinį požiūrį į</p>	<p>„Rudenėlio spalvų karuselė“.</p> <p>„Mus supanti erdvė“.</p> <p>„Mano šeima“.</p> <p>„Vežkit, rogės, į svečius...“.</p> <p>„Baltosios žiemos paslaptys“.</p> <p>„Seku, seku pasaką...“.</p> <p>„Aš nepaprasta ir įdomi būtybė“.</p> <p>„Sušildyti žmogaus dvasia ir rankomis“.</p> <p>„Gyvybės versmelė“.</p> <p>„Žemės turtai“.</p> <p>„Po gimtinės ažuolėliais“.</p> <p>„Augu sveikas ir laimingas“.</p> <p>„Klausyki, vaikelai,</p>	<p>Susipažįsta su savo kūnu, kaip susidedančiu iš atskirų dalių, suvokia judėjimo ir išraiškos savo kūnu galimybes, tyrinėdamas, rengdamasis, prausdamasis ir žaisdamas,</p> <p>Stebi ir lygina save su kitais žmonėmis, atranda išvaizdos, elgesio, jausmų, darbų, kalbos, pomėgių bei gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus.</p> <p>Atkreipia dėmesį į kasdieniniam gyvenimui svarbius dalykus: vaikų grupės elgesio taisykles, dienotvarkę, orus, į kuriuos reikia atsižvelgti renkantis aprangą, maistą, saugų elgesį, žmogui pavojingose situacijose, paros ritmą, nuo kurio priklauso žmogaus veikla.</p> <p>Domisi šeima, vaikų grupe, darželio bendruomene, jų tradicijomis, kultūros vertybėmis. Dalyvauja šeimos, grupės ir bendruomenės kultūriniame gyvenime, pajaučia ryšį tarp metų laikų, švenčių, suvokia kalendorinių švenčių pasikartojimą, susipažįsta su švenčių simboliais.</p> <p>Pastebi ir fiksuoja gamtos pokyčius, reiškinius, žmonių istorijas, bando tai aptarti su draugais. Įgyta patirtimi dalinasi tarpusavyje, panaudoja veikloje: žaidžia, improvizuoja, vaidina, lipdo, piešia, konstruoja ir panašiai.</p> <p>Žaidžia, tyrinėja, eksperimentuoja, bando ir sužino apie daiktų, reiškinių įvairovę bei paskirtį: asmeniniai daiktai, namų</p>

		<p>gamtą, jaučia pagarbą bet kokiai gyvybės formai ir supančiai aplinkai.</p> <p>Geba gėrėtis ir domisi grožine ir pažintine literatūra, tautosaka, etiniais papročiais ir tradicijomis.</p> <p>Geba pažinti skaičius, noriai skaičiuoja.</p> <p>Geba ieškoti informacijos ir atsakymų į kilusius klausimus, pagal išgales spręsti atsiradusias problemas.</p> <p>Domisi technika ir technologijomis.</p>	<p>kaip skamba raidelės“ .</p> <p>„Kiekvienam sava pastogė“.</p> <p>„Mano vaizduotės pasaulis“.</p>	<p>apyvokos daiktai, neįprasti daiktai (veidrodžiai, padidinamasis stiklas, lempa, magnetas ir pan.), meno kūriniai.</p> <p>Ieško sprendimų, klausinėja, aiškinasi, perpranta kai kurių daiktų, prietaisų, reiškinių keliamą pavojų ir suvokia saugaus elgesio būtinybę.</p> <p>Stato, konstruoja, įgyja supratimą apie daiktų dydį, formą, kiekį. Daiktų dydį vertina savo atžvilgiu, lygina vienodus ir skirtingus daiktus, juos matuoja sąlyginiais matais, pažįstamų formų daiktus randa aplinkoje. Matuoja skystus ir birius daiktus įvairios formos indais, suvokia tūrio pastovumą, vartoja atitinkamas sąvokas.</p> <p>Žaidžia, juda, veikia, tyrinėja aplinką ir pajaučia judėjimo kryptį, perpranta kaip orientuotis grupės, kiemo aplinkoje, kaip išdėstyti daiktus orientuojantis savo kūno padėtimi, kaip grafiškai pavaizduoti daiktų padėtį.</p> <p>Tyrinėja, stebi, įsižiūri, glosto, liečia daiktus, jų paviršių, aiškinasi, iš daiktas pagamintas; jį apibūdina, pavadina.</p> <p>Skirsto, grupuoja, lygina daiktus ir daiktų grupes pagal vieną ir kelis požymius, vartoja atitinkamas sąvokas.</p> <p>Skaičiuoja ir atskaičiuoja daiktus; žino pagrindinių figūrų pavadinimus, gali jas apibūdinti; bando atlikti problemines užduotis.</p> <p>Susipažįsta su spalvomis ir atspalviais, išmoksta jas pavadinti; žaisdamas ir piešdamas su spalvomis atranda, kad spalvos liejasi, maišosi ir virsta naujomis spalvomis.</p> <p>Pavadina, klausinėja, aiškinasi ir aiškina, apibūdina, dalijasi patirtimi, ženklina, apmąsto ir išreiškia savo požiūrį.</p> <p>Susipažįsta su gamtos reiškiniais, žmonių auginamais ir natūraliai gamtoje augančiais augalais ir gyvūnais.</p> <p>Sėja, daigina ir sodina sėklas, gėles bei kitus augalus: jas laisto, purena žemę, šluosto dulkes, pratinasi sukurti kitas augalui palankias sąlygas.</p>
--	--	---	---	---

				<p>Stebi gamtą ir sužino apie augalų bei gyvūnų prisitaikymą prie aplinkos, metų laikų kaitos, pamato augalų ir gyvūnų panašumus ir skirtumus, žmogaus ir augalijos bei gyvūnijos ryšius.</p> <p>Žaidžia su vandeniu, moliu, smėliu (žiemą ir su sniegu bei ledu), akmenukais, plunksnomis ir sužino jų savybes. Kasdieninėje veikloje tyrinėja, stebi, naudoja buitįje ir įsitikina vandens nauda ir svarba žmogui, augalams bei gyvūnams.</p> <p>Stebi orus, pagal tai nustato kokiais rūbais rengtis, nustatytais simboliais pažymi orų kalendorių. Gali apibūdinti lietu, perkūniją, sniegą, pūgą ir kitus gamtos reiškinius.</p> <p>Žiemą maitina paukštėlius, pavasarį kelia inkilus, dalyvauja tvarkant aplinką ir patiria bendravimo su gamta jausmą.</p> <p>Klausosi grožinės literatūros kūrinių, pasakų, padavimų, mįslių, patarlių, priežodžių, pamėgdžiojimų, greitakalbių, oro spėjimų ir sužino apie protėvių stiprų ryšį su gamta, jų gyvenimo būdą bei požiūrį į pasaulį.</p> <p>Sklaido knygas, enciklopedijas, žinynus ir kitą lektūrą, žiūri fotonuotraukas ir paveikslus, gaudamas informacijos apie gamtą, žmogaus kūrybą, techniką ir technologijas; sužino kokie skirtingi žmonės, kur ir kaip jie gyvena; kaip gyvena augalai ir gyvūnai, kokia jų kilmė; suranda pasaulio įvairovę parodančius faktus, įvairias gamtos paslaptis. Susidomėjęs – klausinėja, aiškinasi.</p> <p>Žaidžia su įvairiais techniniais žaislais, savo veikloje naudojami žaisliniu kompiuteriu, klausosi muzikos, moka naudotis televizoriaus, videoleistuvo, muzikinio centro valdymo pulteliais, prasmingai panaudoja fotoaparato, videokameros modelius savo veikloje.</p> <p><u>Metodai ir priemonės.</u> Pokalbis, stebėjimas, pasakojimas, tyrinėjimas, eksperimentas, konstravimas, ekskursija, pasivaikščiojimas, žaidimas, inscenizacija,</p>
17.4.	Sveikatos saugojimo	Geba laikytis asmens higienos taisyklių.	„Rudenėlio spalvų karuselė“.	Kalbėdamasis, žaisdamas, kurdamas išsiskiria džiugius ir skausmingus išgyvenimus, blogos nuotaikos priežastis, priima

kompetencija	<p>Geba būti aktyvus, judrus. Geba atsipalaiduoti, nusiraminti, tiksliai atlikti sportinius pratimus. Geba apibūdinti savijautą. Geba tvardyti, susilaikyti nuo netinkamų būdų išlieti savo emocijas. Geba atpažinti aplinkoje tykančius pavojus, žino kaip, esant reikalui, kreiptis pagalbos į aplinkinius. Geba realiai įvertinti savo fizines galias ir galimybes. Geba išlaikyti taisyklingą kūno laikyseną įvairiose pozose. Geba atrasti, pažinti ir valdyti savo kūno dalis. Geba žaisti sportinius žaidimus, žaidimus su sportine įranga ir sporto įrankiais. Geba išreikšti teigiamas emocijas, jausmus ir išgyvenimus judesiu. Geba toleruoti ir jausti atsakomybę už mažesnius, silpnesnius ar neįgalius bendraamžius.</p>	<p>„Mus supanti erdvė“. „Mano šeima“. „Vežkit, rogės, į svečius...“. „Baltosios žiemos paslaptys“. „Seku, seku pasaką...“. „Aš nepaprasta ir įdomi būtybė“. „Sušildyti žmogaus dvasia ir rankomis“. „Gyvybės versmelė“. „Žemės turtai“. „Po gimtinės ąžuolėliais“. „Augu sveikas ir laimingas“. „Klausyki, vaikel, kaip skamba raidelės“. „Kiekvienam sava pastogė“. „Mano vaizduotės pasaulis“.</p>	<p>paramą ir palaikymą iš bendraamžių ir greta esančių suaugusiųjų. Išsidūkdamas ir išsišėldamas jaučia saiką, žino, kada reikia nusiraminti. Sklaido knygeles, žiūri plakatus, taip pažindamas savo kūną, ir rūpinasi juo žaisdamas, stebėdamas, judėdamas, ilsėdamasis. Žaisdamas ir veikdamas įvairiais metų laikais natūralioje gamtinėje aplinkoje (aikštelėje, pievoje, kieme, prie vandens, prie įrengimų ir pan.), laikosi saugaus elgesio taisyklių ir susitarimų. Išmoksta ir atpažįsta parašytus specialiųjų pagalbos tarnybų telefono numerius. Kalbėdamas su suaugusiais, sklaidydamas knygeles, žaisdamas su paveikslėliais, klausydamas skaitomų kūrinių, žiūrėdamas animacinius filmukus, susipažįsta su asmens higiena ir taisyklėmis, stengiasi jos laikytis (naudojasi servetėle ir vienkartinėmis nosinaitėmis, ir aiškina jas bendraamžiams). Žaidžia judrius ir sportinius žaidimus, atlieka įvairius pratimus, ugdančius ištvermę, atkaklumą, valią ir drąsą. Savarankiškai atlieka įvairaus tempo judesius. Pratinasi pasirinkti įvairią jam patogią kūno padėtį: gulėti ant kilimo, sėdėti įvairiomis pozomis, atlikti suaugusiųjų siūlomus pratimus kūno laikysenai koreguoti. Stengiasi išlaikyti kūno pusiausvyrą, atlikdamas įvairius rankų, juosmens, pečių, nugaros pratimus. Įvairiai judėdamas tyrinėja grupės, sporto salės, lauko aikštelės ir kitas erdves. Juda įvairiais būdais ir įvairiomis kryptimis: šliauždamas, eidamas ant kelių, keturpėsčiomis, šuoliuodamas, ropodamas, eidamas ant pirštų galų, kulnų, pėdos išorinės pusės. Aktyviai judėdamas laikosi saugaus atstumo, kad nesusižeistų pats ir neužgautų draugų Naudoja žaidimuose krepšinio, futbolo, stalo teniso, tinklinio elementus. Važinėjasi triratuku, dviratuku, paspirtuku, riedučiais,</p>
--------------	--	---	--

				<p>rogutėmis, slidinėja slidėmis, čiuožia pačiūžomis.</p> <p>Atlieka įvairius, džiaugsmą teikiančius, judesius visu kūnu, galva, kojomis, rankomis, dalyvaudamas šventėse, pramogose, žaisdamas. Gali atlikti judesius kartu su visais ir vienas atskirai. Padeda atlikti fizinius pratimus draugams, judėdamas poroje, ratu, greta ir rikiuotėje, įveikia fizines problemas ir palaipsniui priima ir susitaiko su nepakeičiamais gyvenime dalykais (fiziniu silpnumu, neįgalumu ir pan.).</p> <p><u>Metodai ir priemonės.</u> Mankšta, grūdinimosi pratimai, pokalbis, stebėjimas, tyrinėjimas, ekskursija, pasivaikščiojimas, žaidimas.</p>
17.5.	Meninė kompetencija	<p>Geba pažinti dailės priemones, atlikimo būdus ir technikas, juos derinti tarpusavyje.</p> <p>Geba kurti įvairius ornamentus.</p> <p>Geba atpažinti spalvas ir iš pagrindinių spalvų išgauti įvairius atspalvius.</p> <p>Geba suvokti džiaugtis dailės kūriniais.</p> <p>Geba įsiklausyti, išgirsti ir įsijausti į muzikinius ir gamtos garsus, juos atpažinti, tyrinėti, atkurti.</p> <p>Geba skirti muzikos nuotaiką, tempą, ritmą.</p> <p>Geba dainuoti kartu ir solo, su instrumentu ir be jo.</p> <p>Geba tyrinėti savo balso galimybes.</p> <p>Geba trumpam sutelkti valingą dėmesį ir jį išlaikyti.</p> <p>Geba vaidybos pagalba atkurti</p>	<p>„Rudenėlio spalvų karuselė“.</p> <p>„Mus supanti erdvė“.</p> <p>„Mano šeima“.</p> <p>„Vežkit, rogės, į svečius...“.</p> <p>„Baltosios žiemos paslaptys“.</p> <p>„Seku, seku pasaką...“.</p> <p>„Aš nepaprasta ir įdomi būtybė“.</p> <p>„Sušildyti žmogaus dvasia ir rankomis“.</p> <p>„Gyvybės versmelė“.</p> <p>„Žemės turtai“.</p> <p>„Po gimtinės ažuolėliais“.</p> <p>„Augu sveikas ir laimingas“.</p> <p>„Klaudyki, vaikelį,</p>	<p>Piešia, eksperimentuoja kreida, anglimi, vaškinėmis kreidelėmis, pagaliukais ant didelio ir mažo popieriaus lapo, smėlio, sniego asfalto.</p> <p>Flomasteriais, pieštukais, akvarele, guašu, pastele ir kitomis priemonėmis atranda linijas, taškus, dėmes.</p> <p>Piešia, klijuoja, tapo, štampuoja ir aplikuoja, panaudodamas įvairias priemones, jas derindamas tarpusavyje.</p> <p>Eksperimentuoja moliu, plastilinu, smėliu, klijais, sniegu, angliukais.</p> <p>Linijų ir potėpių pagalba vaizduoja savo išgyvenimus, daiktus, simbolius, grafinius ženklus.</p> <p>Klausosi įvairių muzikinių įrašų, gyvo grojimo įvairiais instrumentais, gamtos garsų: medžių šlamėjimo, jūros ošimo, žolės šnarėjimo, paukščių čiulbėjimo ir gamtinių medžiagų skleidžiamų garsų.</p> <p>Klausosi įvairiais būdais (užsimerkęs, atsistojęs, atsigulęs ir pan.) suaugusiųjų bei vaikų muzikavimo, muzikuoja su paties pasigamintais ir gamtoje atrandamais instrumentais.</p> <p>Savarankiškai bando kurti ritmus, melodijas, improvizuoti.</p> <p>Pasirenka norimą muzikos instrumentą, mėgstamą muziką.</p> <p>Dainuoja girdėtas daineles žaidimų metu, muzikinės veiklos metu, ilsėdamasis.</p>

		<p>išgyventus ir matytus veiksmus.</p> <p>Geba fantazuoti, kurti nebūtas istorijas, pasakas, jas improvizuoti.</p> <p>Geba pagal galimybes įsijausti į kuriamo personažo būseną.</p> <p>Gerbia savo ir bendraamžių kūrybą.</p>	<p>kaip skamba raidelės“.</p> <p>„Kiekvienam sava pastogė“.</p> <p>„Mano vaizduotės pasaulis“.</p>	<p>Klausosi lopšinių, vaikiškų dainelių, liaudies dainų ir kitokio žanro dainų.</p> <p>Lygina savo balsą su suaugusiųjų, draugų ir natūraliais gamtos garsiais, atranda panašumų, pastebi skirtumus. Bando dainuoti aukštu ir žemu balsu.</p> <p>Žaidžia ritminius žaidimus, ritmą išreiškia plodamas, trepsėdamas, įvairiai judėdamas, mušdamas mušamuosius instrumentus.</p> <p>Įvairiomis priemonėmis kuria lėles (pirštukines, stalo, ant pagaliukų ir kt.) savo vaidinimams. Plastiškais kūno judesiais imituoja pasirinktą pasakos veikėją</p> <p>Savarankiškai kuria tekstus, renka priemones ir vaidmenis, susikuria erdvę, vaidinimams.</p> <p>Stebi tautodailės, originalius vaizduojamosios ir taikomosios dekoratyvinės dailės, architektūros kūrinius, reprodukcijas, jomis gėrisi ir garsiai su bendraamžiais aptaria įspūdžius.</p> <p>Noriai lanko parodas, spektaklius, susitinka su dailininkais, medžio dirbėjais ir kitų tautodailės amatų meistrais.</p> <p><u>Metodai ir priemonės.</u> Pokalbis, stebėjimas, pasakojimas, tyrinėjimas, eksperimentas, ekskursija, pasivaikščiojimas, žaidimas, inscenizacija, piešimas, lipdymas, aplikavimas, kūrinių klausymas, muzikavimas, vaidinimas.</p>
--	--	--	--	---

V. UGDYMO(SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

18. Vaiko ugdymo(si) pasiekimus numatoma fiksuoti du kartus per metus: spalio ir gegužės mėnesiais. Ugdymo(si) pasiekimų duomenys kaupiami „Vaiko pasiekimų aplanke“. Numatoma taikyti šiuos ugdymo(si) pasiekimų vertinimo metodus ir būdus:

- 18.1. Vaiko veiklos ir elgesio stebėjimas.
- 18.2. Individualus pokalbis su vaiko tėvais.
- 18.3. Vaiko veiklos analizė pagal numatytos formos protokolą.
- 18.4. Vaiko kūrybiniai darbeliai, jų analizė.
- 18.5. Vaiko atliktų užduočių rinkinys, jų analizė.
- 18.6. Vaiko veiklos foto nuotraukos.
19. Ugdymo(si) pasiekimų vertinimo pateikimo formos:
 - 19.1. Apibendrinta atskaita.
 - 19.2. Individualūs pokalbiai su tėvais.
 - 19.3. Individualūs pokalbiai su specialistais (pagal poreikį).

VI. NAUDOTI ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Aktyvaus mokymosi metodai: mokytojo knyga. – V., 1998.
2. Aramavičiūtė V., Ugdymo samprata. – V., 1998.
3. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. – V., 2002.
4. Bitinas B., Bendrosios pedagogikos pagrindai. – V., 1990.
5. Bitinas B., Ugdymo filosofija. – V., 2000.
6. Dodge D.T., Colker L.J., Heroman C., Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. – V., 2007.
7. Humanistinio vaikų ugdymo programa „Auginu gyvybės medį“. – V., 1998.
8. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. – V., 1993.
9. Jucevičienė P., Ugdymo mokslo raida: nuo pedagogikos iki šiandienos edukologijos. – K., 1997.
10. Juodaitytė A., Socializacija ir ugdymas vaikystėje. – V., 2002.
11. Lietuvos higienos norma HN 75:2010 „Įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“. – Žin. Nr. 50-2454, 2010.
12. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas. – V.: Švietimo aprūpinimo centras, 2004.
13. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija // Tautinė mokykla. I tomas. – K., 1989.
14. McLaughlin T. H., Šiuolaikinė ugdymo filosofija: demokratiškumas, vertybės, įvairovė. – K., 2001.
15. Monkevičienė O., Vaikų darželių programa “Vėrinėlis”. – V., 1993.
16. Monkevičienė O., Vėrinėlis. Knyga auklėtojais I dalis. – K., 1991.
17. Ozmon N. A., Carver S. M., Filosofiniai ugdymo pagrindai. – V., 1999.
18. Šeibokienė G., Ikimokyklinis ugdymas: kur esame ir kur link eisime Lietuvos vaikų darželis: praeitis ir dabartis. – V.: Leidybos centras, 1999. – P. 47- 50